

LAISVOJI

LIETUVA

LITUANIA

LIBRE

PRANAS VAIČAITIS

Mas'olių kančintos lietuvių tautos poetas, nuo kurio mirties, šių metų rugsėjo 21 d. suėjo 44 metai. Jis gyveno ir savo jautria lyra žadino lietuvius tuo tamsiu mūsų tautai laikui, kai be kultūros žiaurus maskolis: «anei drūko, anei rašto mums turėt neduoda — savo, tegul bus Lietuva ir tamsi ir juoda». Algirdo lūpomis Vaičaitis tuo net dainavo:

Vyrūčiai! Jau turbūt girdėjot, kas mūsų tėvynei Lietuvos,
Rytinę tą išdrevėjo, mas'oliai bėrūs be mieros.
Nevienas ten tėvų neteko, nevienai motina vaikų,
Upeliai sraunūs krauju teka. — Tai kraujas brolių jūs tikrų.
Nevieną skaisčiąją merginą, nurovę nuo galvos rūtas,
Aisicyrė nuo narsaus varšino ir išgabeno į verges.
Jau nematys jie savo krašių ir žemė svetima axis
Užbers, kaip sunkin amžiaus našių, nuo seno kūno nukratys.

Pusė amžiaus praėjo, kai Vaičaitis kentėdamas savo tautos tragediją taip dainavo. Bet šandien, prisidėję «laisvę ir demokratija», dar baisiau mūsų tautą žudo «maskoliai bėrūs be mieros».

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliūnas
Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS mįslei

3. MINDAUGO VEIKLA PRIEŠ APSIKRIKSTIJIMĄ

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Mindaugas vedė atkaklias kovas ir, su rusų padermės kunigaikščiais. Jo valdymo laikais Lietuvos rubežiai buvo praplėsti dar tolokai už Minsko, Polocko ir Smolensko.

Kiekviena kova gimdo priešų ir neapykantos. Pavergti kaimynai sudarė prieš Mindaugą sąjungą ir pradėjo karo žygius. Pavojingiausias buvo vokieškasis ordinas. Reikėjo Mindaugui jį patraukti savo pusėn. Bet šis nesikaiba su pagėnišku Mindaugu. Mindaugas ryžosi krikštytis.

4. MINDAUGO KRIKSTAS IR VAINIKAVIMAS

1251 metais Mindaugas su savo artimaisiais apsikrikštija. Popiežius Inocentas IV džiugausmingai priima žinią apie Mindaugo krikštą ir pažada karališką vainiką (Tuo laikų karalių vainikavimas priklausė popiežiui). 1255 m. Mindaugas vainikuojamas Lietuvos karaliumi ir įsteigtos dvi vyskupijos: viena žemaičiuose, kita aukštaičiuose.

Savo krikštu ir krikščionybės įvedimu Mindaugas manė Lietuvą padarysias lygią kitoms Europos valstybėms ir numalšinsias amžinuosius Lietuvos priešus vokiečius su savo ordinais. Bet to neatsiekė, nes nuojai sukurta valstybė dar buvo viduje silpna, liaudis krikštui priešinosi ir, galop, pasiukėjo vokiečių ordiną grobuoniškumo tikslai.

5. MINDAUGO VEIKLA PO KRIKSTO IR JO MIRTIS.

Dar ir dabar dažnai žemaičius vadina me užsispyrėliais, atkakliais. Šią ypatybę, bet geroje prasmėje, jie yra parodę dar Mindaugo laikotarpyje. Mindaugo žemaičiai ne mėgo dėliai apsikrikštijimo ir dėliai kai kurių žemių dovanojimo krikšto geradariam vokiečiams. Ir toliau tęsė kovas prieš vokiečių ordinus. Ordinas pasiryžo atskirti žemaičius nuo jūros, kad šie negalėtų iš jūra plaukiančių pirklų pirkti sau ginklus ir kitas reikalingas prekes. Tam tikslui prie susijungimo Kursmario su Baltije, 1252 m. pasistato pylį, pavadindami ją vokišku Nemuno vardu Memel. Toli gi vietovė nuo neatmenamų laikų vadinosi Klaipėda. Tame pa laikotarpy (1259) vokiečiai pastato ir Jurbarko pilį.

Bet žemaičiai nesnaudžia. Vadovaujami Mindaugo seserėno Trenioto, 1260 metais smarkiai sumušo vokiečius prie Durbės ežero ir įsibrauna Vokietijos gilumon.

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvių P. Žukelio kinas
Urugvajuje

c. Grecia 1105 - 07. Cerro.

Tel. 22 - 11 - 25.

Filmos:

Visuomet paskutinės laidos, menšiausios ir aukštos kokybės. Daugumos lietuvių ir kitataučių gaušiai lankomas kino teatras.

Bertazzoni & Lorio.

Taller de Fotografados
Paysandú, 1025 - 27 — Telef. 84919,
Montevideo.

Hueco Offset, Fotocolor, Fotocromos, Tricromias, Autotipias, Lineales, Fotolitos, Dibujos y Estereoniquel.

U. L. Kultūros Draugija

calle Río de Janeiro 4001, Cerro
Montevideo

Nuomuoja savo patalpas:

Parengimams, vestuvėms, banketams, paprastiesiems šokiais, susirinkimams ir paskaitoms. Dėl sąlygų, galima kreiptis kiekvieną dieną, draugijos rastiene:

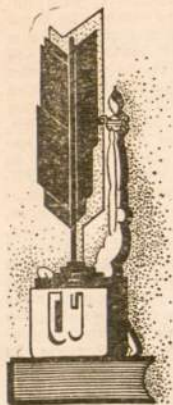
c. Río de Janeiro 4001, Cerro.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovo - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Rugsėjis - Septiembre 1945 | Nr. 11

— Lituania Libre —

REVISTA MENSUAL

de

Cantos, Artes y Letras

Río de Janeiro 4001. CERRO

EDITADA por la

ASOCIACION CULTURAL

URUGUAY-LITUANIA

Aprobada y reconocida por la

Ley del Gobierno Superior de la

Nación, con la Parancaria Jurídica

— en el año 1941 —

Órgano oficial y propiedad intelectual

de la misma. Impreso en la

Imprenta Fortaleza

Redacción, Administración e Imprenta

Río de Janeiro 4001

— Cerro —

Redactor Responsable:

JULIAN JAZAUSKAS

Berna 2347. Cerro

• Administrador

Pedro Korkuzas

Río de Janeiro 4001

Cerro

Metimė Prenumerata:

Urugvajuje \$ 1.50 U.

Argentinoj \$ 3.00 Ar.

Amerikoje \$ 1.00 dol.

Perlaidas siųsti admini-

stratoriaus vardu.

Raštus siųsti redakci-

jos vardu.

— Lituania Libre —

Río de Janeiro 4001

Cerro. Montevideo.

Uruguay.

Kasimiro Verax.

Los altos principios y la hipocresía

(Continuación)

¿No resultará, que en Europa no podrán existir sólo los estados fascistas o nazistas, y en cambio podrá haber tantas «repúblicas» comunistas como sea el deseo de Stalin?... Entonces habría que convenir justamente con la conclusión a que llegó el «Neue Züricher Zeitung» de, que «la guerra de las democracias no es una guerra por la libertad, desde que Inglaterra y los EE. UU. abrieron las puertas del imperialismo rojo».

Según todas las apariencias, el más importante leit motiv de los aliados es «victory first». Ello, tal vez, concuerda con sus intereses momentáneos, pero a muchas naciones europeas, entre ellas Lituania, no les interesa la victoria a cualquier precio, sino una victoria justa, y una paz igualmente justa. Dicha victoria, que en lugar de Hitler pondrá a Stalin, no será de ningún modo victoria, si los gigantes sacrificios para lograrla. Así lo comprenden, sin duda, muchas personas de recto raciocinio en Inglaterra y América del Norte, y esos mismos desengaños y dudas, que afligen a los europeos del continente, no son extraños tampoco a los soldados ingleses ni a los estadounidenses.

En este sentido tengo a mano dos documentos sumamente interesantes, que piden a gritos sean citados. Uno de ellos es el periódico londinense «Sunday Observer» (14-V-44). Entre muchas otras cosas interesantes expresa en su editorial: «Como es evidente que nuestros soldados han de marchar hacia la lucha final sin un mensaje claro para la desolada Europa... La rendición incondicional, por necesaria que sea, es algo evidentemente negativo. La paz, la verdadera paz, debe ser positiva. En 1918 las tropas aliadas tenían catorce puntos como emblema de paz. Quizá cuando truene el cañón aparecerá una nueva declaración de propósitos que sea una esperanza para después de la batalla».

Se ha dicho en forma modesta, pero mucho. En la América del Norte algunos comentaristas de la prensa lamentan el hecho, de que los soldados estadounidenses tampoco tienen una nitida comprensión, para que luchan. Dicen ellos que el reclutamiento de soldados del Tío Sam, está enturbiado, indefinido. A este reproche del conocido publicista Samuel Grafton de que los soldados «razonaban turbamente», le contestó en el «Courier Journal» (Louisville Ky.) un combatiente bajo el seudónimo de American Soldier.

Dice este, que los combatientes americanos son enseñados sobre la nitida diferencia entre el bien y el mal. «Pero si así es, —

(continúa en la página siguiente)

Los altos principios y la hipocresía.
(continuación de la 1.ª página)

«Escribe American Soldier, — entonces ¿por qué los alemanes son condenados por la ocupación de Austria, Checoslovaquia, Noruega y otros países, al mismo tiempo que se pretende justificar a los Soviet por su irrupción en Polonia, Lituania, Letonia, Estania y Finlandia?». Más adelante ese combatiente sincero pide saber por qué los noruegos son considerados héroes por su oposición a los nazis, y en cambio los fineses son condenados, a causa de que se oponen a los agresores rusos...

Según parece, el razonamiento de los simples soldados está menos enturbiado, que, por ejemplo el del mismo Mr. Grafion que condena a los nazis y procura justificar en todo a los bolcheviques.

Todos los aduladores de la dictadura totalitaria de Stalin debieran leer una muy interesante abierta «Carta a los liberales de América» dirigida por el destacado ex adepto de Moscú Eugene Lyons y publicada en «The American Mercury», en mayo de 1944.

Mr. Eugene Lyons demuestra en su carta, cuán ilógicamente se comportan ciertos liberales apoyando las intenciones stalinistas de anexionar partes de Finlandia, Polonia, Rumania y toda Lituania, Letonia y Estonia. Las docenas de millones de personas que habitan esa zona «no tienen mayor deseo de caer bajo la opresión policiaca de un Estado totalitario de tinte ruso, como los alemanes de Austria, los checos o sudetes no querían caer bajo la dictadura totalitaria alemana».

Mas los liberales americanos exigen la libertad para los checos y los alemanes de Austria y del territorio sudete, mientras que no protestan contra la anexión de los países Bálticos. Algunos de esos liberales sabe muy bien, que la dictadura de Stalin es un cruel despotismo, y hasta expresan que gustosamente ayudarían a cualquier persona sedienta de libertad a huir de ella. Y si es así, ¿por qué, entonces, no quieren que sean libres los lituanos y otros vecinos de la URSS? El aude la carta les pregunta: «Pero es un cierto, se un echo cierto, de que miles de palacos, lituanos, letones y estones quieren huir. Entonces, ¿por qué vosotros, en vez de ayudarles a salvarse, procurais que caigan bajo dicha esclavitud?...»

Las personas, que tan ilógicamente razonan, aunque se llamen liberales en verdad carecen por completo de convicciones. Sólo son liberales de nombre, pues en su espíritu se genuflexan ante el despotismo. Engañándose a sí mismos y a los demás creen, que en el sistema soviético se encuentra el más pro-

gresista liberalismo «El liberalismo, como principio de libertad, igualdad y justicia, ha muerto en ellos. Desean tener una autoridad a la que pudieran seguir, pero son incapaces de crearla por sí propios. Por lo tanto rinden culto a la fuerza y el ideal de esta lo ven en lejano misterioso Kremlin. Piensan que son liberales a causa de que no houran a Hitler, sino a Stalin. Usan frases liberales, pero trabajan para la dictadura. Son gramófonos de Moscú, y no liberales. Por eso protestan contra una agresión, y justifican la otra. Justificadamente no denominan nazistas a Holanda, Bélgica ni demás países ocupados por Hitler, pero llaman injustificadamente soviéticas a Lituania, Letonia y Estonia, porque las había ocupado su dios Stalin. Al Quising noruego denominan con justicia traidor, pero a los quislings rojos con sede en Moscú, les dan el injustificado nombre de presidentes, patriotas, etc. Su raciocinio es como la veleta. Su liberalismo no surge de los principios morales y sociales, sino que brota de su oposición a la reacción. Y reacción es, según la opinión de esos liberales, todo lo que es contrario a Moscú. No distinguen la propaganda comunista del fondo de la dictadura totalitaria. Ellos no juzgan al bolchevismo de acuerdo a sus obras, sino por su falsa palabrería. Mas interesante que la luz que emana de los postulados de la Carta del Atlántico, les parece la luz ex oriente. Esta raza de «reptantes liberalistas» es el patente resultado de la desecristianización y degeneración de ciertas esferas. Ellos prolongan la guerra y enturban las perspectivas de paz. Adulando servilmente a los bolcheviques, esos señores, del más pesado modo, descreditan la democracia y al mismo tiempo cortan la rama sobre la cual estaban cómodamente sentados hasta ahora.

Dicen: «No existe en Europa fuerza tal, que pueda competir con el poderío de la URSS.

Los lituanos y otros pueblos amantes de la paz y la libertad, pero sufridos y perjurados, pueden responder a ello del siguiente modo:

«No somos poderosos por el oro ni por las armas, mas en el mundo no existe poder tal, que pudiera sojuzgar nuestro derecho a la independencia, al sano raciocinio y la honrosa defensa de los principios».

Ranka mus spaudžia geležinė.

Krutinę apkala laisvi;

Dvasia uždekim sau krutinę!

Į kovą stokim mižiniais!

Tas ne lietuvis, kurs dar bijo

Išsivadėt miegų nakties,

Kurs bėg nuo trūso kalavijo,

Kursai didžiais darbais nešvies!

Maironis.

Vyriausio Lietuvai Išlaisvinti Komiteto Memorandumas

Broliai Ir Sesers!

Lietuvių tauta pirmosios bolševikų okupacijos žūriausiai priverdama ir naikinta, Hitlerio Vokietijos ketverius metus plėsta ir varginta, vėl Sovietų okupuota. Mūsų tautos dalis, bolševikinio siaubo vejama, krauju plūstančia sėdimi paliko savąjį kraštą ir svetur gyveno vargo dienas. Apie 350 000 lietuvių įvykiai išbloškė į Vokietiją, tik keli šimtai teigiamai pasiekti Švediją. Ką dabar gauna pageltę Lietuva bolševikų okupantų nagaose, tebutų lietuvių tautos tragedijos pradžia, jei mūsų kraštas liktų ilgam metui sovietų okupuotas.

Mes neišvertume nesuklupę likimo skirtingame mums kely, jei kiekvieno lietuviu širdy neberusentų negestančios vilties liepsna — vilties į mūsų laisvą, nepriklausomą, šviesią ateitį. Nors ir smurininčių mindžiojami, mes dar tikim, kad Vakarų demokratija, sudorojusi ši Hitlerinę Vokietiją, nesustos puslankelyje ir užtikins visoms laisvę mylinčioms tautoms, dideliems ir mažoms, teisę laisvai kurti ir tvarkyti savo gyvenimą. Tia iš Vakarų mes laukiame veikiškos pagalbos savo kovoje dėl laisvos, nepriklausomos, demokratiniais pagrindais atkurtos Lietuvos.

Bet šiuo momentu lietuvių tautos padėtis yra neišvairzduojamai skaudų ir sunki. Šio karo krūvinių įvykių buvyje Lietuvos reikalas lyg ir pradėta būti antračias ir rečiau minimas. To reikalo nutylėjimas lemiamose pasaulio viršūnėse, kur svarstomi kiti panašūs klausimai, skausmu varsto kiekvieno lietuviu širdį. Mes norime pasiduoti nevilčiai. Lietuvų tauta tebėra kupina užgrūdyto pasiryžimo kovoti dėl savo laisvės iki galutinio laimėjimo. Bet kaip tik šiuo lemiamu momentu mums yra reikalinga galingųjų demokratijų pagalba, reikalinga pažadinti jų sąžinę ir gerą valią, kad neduotų įvykti dangaus keršto žaūkiančiai netesybei.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, visą laiką budis Lietuvos reikalų sargyboje, vadovaudamas lietuvių tautos kovai su jos mirtiniais priešais, — ir šiuo laiku daro viską, kas tik galima, kad žadintų didžiųjų demokratijų vyriausybėse ir visuomenėse gyvą ir veiklią susidomėjimą mūsų ateitimi. Mus pavaina Didžiojo J. A. V. Prezidento Franklin D. Roosevelto atmintis ir jo paliktasis politinis testamentas, žadąs žmonijai geresnę ateitį.

Mes tikime, kad su velionies Rooseveltto vardu susijusi Atlanto Charta ir jo proklamuo toji žodžio laisvė, laisvė savaip garbinti Pasaulio Kūrėją, laisvė nuo skurdo ir laisvė nuo baimės, o tatai teįmanoma tik savoj nepriklausomoj valstybėj, — bus taikoma ir lietuvių tautai.

Pati lietuvių tauta Tėvynėje prislėgta pergalei apsvaiginto bolševizmo letenos, ir toliau veda žūbtutinę partizaninę kovą su okupantu. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas žino, kad ir didžioji mūsų išeivija Jungtinėse Amerikos Valstybėse, nuolat gyvendama Tėvynės vargais ir jos iškaimais, visą laiką yra veikli kovojančių lietuvių dalis. Bet dabar mes gyvename lemiama reikšmės vandeną.

Broliai ir seserys! Padvigubinkit ir pagrigubinkit savo pastangas Per savo organizacijas savo susirinkimuose, masinėms peticijoms šaukėtis J. A. Valstybių Prezidento ir vyriausybės pagalbos suvereninei demokratinėi Lietuvai atstatyti. Nepailsdami kelkite mūsų reikalą plačioje Amerikos visuomenėj ir jos spaudoje. Darykite visus galimus žygius demokratinėse sąjunginėse valstybėse ir jų vyriausybėse, kad ir jos paremtų bolševikų užimtą Lietuvą išlaisvinti. Mums artėja dvišimtis metų. Darniai, vieningai, atidėdami į šalį tarpusavius ginčus, įtempkite visas mūsų jėgas laisvai Tėvynėi atgauti.

Ir dar vienu skaudžiu reikalu Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kreipiasi į jus, Broliai ir Sesers. Padėkite vargan patekusiems tautiečiams. Pakankamai vargo yra pačioje Lietuvoje bet ten į „gluoboją“ Sovietų žekistas nepilsišdamas pife jo nieko, net pagalbos ranką tiesiančio. Bet dar skaudesnė yra padėtis tu, kurie bėgdami nuo bolševikinio maro, atsidūrė svetur, ypač akstančioje ir skurstančioje Vokietijoje. Daugelis jų, kelyje ar Vokietijos miestus bombarduojant, netekę paskutinio ryšulio, per pusmetį nusidėvėję iki skarmalų, priversti dairytis kasdienio duonos karnio, dažnai nustoję sveikatos, toliau neišters, jei laiku nebus jiems ištiesta pagalbos ranka. Desimteriopai skaudesnė yra padėtis tų, kurie tik dabar, Vakarų kariuomenėms parbuskusi Hitlerinę Vokietiją, išėjo laisvėn iš kalėjimų ir žūdrėjų mirčiai į akis, bet išbadėję, iskanantimi, liguisti ar galutinai nusilpę bei visai nudrįsę. Jų neužmirškite.

(Užbaigta sekančiame puslapyje.)

VYRIAUSIO LIETUVAI ISLAISVINTI KOMITETO MEMORANDUMAS

(Tęsinys iš 195 puslapio.)

Ir skubėkite su pagalba, nes Evangelijos žodžiais, kas greit duoda, dvigubai duoda. Esame visko reikalingi: mafisto, drabužių, apavo, bulvinių, vaisių ir pinigų.

Nesibijokite, kad jūsų mylinčios širdies duota ir čia atsiąsta suka bus netinkamai sunaudota. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas dabar yra J. Amerikos V. kariuomenės užimtoje Vokietijos daly. Jam dabar padėti yra pakviestos dvi lietuviškos organizacijos: Lietuvos Raudonasis Kryžius ir Lietuvių Sąjunga. Mes esame tikri, kad sąjungininkų karinė vadovybė, įvertindama lietuvių tautos įnašą į kovą su priešpauža ir tirani-

ja, remis Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir šių lietuviškųjų organizacijų veiklą.

Amerikos lietuviai visais Lietuvai kritiškais momentais visuomet mokėjo parodyti didžiausio pasiryžimo ir duosnumo. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas neabejoja, kad ir šiuo Lietuvai lemiamu metu Jūs, Broliai ir Sesers, visa siela suprasit ir atjausit visų milžinišką atsakomybę prieš mūsų tautos ateiį ir kiekvienas atliksite savo pareigą.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikin Jus, Broliai ir Sesers, išvargintos ir kovojančios lietuvių tautos vardu.

Vyriausias Lietuvos
Išlaisvinimo Komitetas.

1945 m. gegužės mėn.

*

Istorinė - Lietuvos Diena - Pietų Amerikoje.

Artėjant mūsų tautos likimo dvyliktai valandai, lietuviai iševiai pajuto didžią savo atsakomybę tarti žodį už brolius, kuriems Tėvynėje žiauriai atimta spaudos, žodžio ir veikimo laisvė. Dar niekad Pietų Amerikos lietuviai nebuvo taip susirūpinę Lietuvos laisvės byla, kaip istoriniame suvažiavime Buenos Aires rugsėjo 9 dieną.

«Lietuvai išlaisvinti Centro Argentinoje» pastangomis, Ministrui Dr. K. Grauziniui remiant ir globojant, buvo surengta įspūdinga «Lietuvos Diena», kurios atgarsiai nuskambėjo po platųjį pasaulį. Toks lietuvių patriotų nuoširdumas, vieningumas ir duosnumas Pietų Amerikoje pasireiškė bene pirmą kartą.

Giedrų australinio pavasario sekmadienio rytą, lietuvių Aušros Vartų išpuostoje bažnyčioje įvyko pamaldos už Lietuvą. Buenos-airiečiai, dviem omnibusais atvykę berisiečiai, svečiai atvykę iš Rosario pripildė visą erdvę bažnyčią. Dalyvaujant Lietuvos Ministrui Dr. Kazimeriui Grauziniui su Ponia, buvusiam Lietuvos konsului p. J. Kučinskui su žmona, Pasiuntinybės sekretoriui A. Grisonui, kviesiniams svėčiams, laikraštinkams, didis lietuvių draugas arkivyskupas Dr. J. Aragone atlaikė Mišias ir pasakė pritaikytą žodį. Jis apgaleistavo, kad ir patrankoms nutilus ne visos tautos gali džiaugtis taika, nes gi jos nėra ir negali būti ten, kur viešpatauja blogos valios žmonės, kur sąžinės priešpauža, išstremimai ir ašaros. Jis padaršino lietuvius nenusiminti, pasitikėti savo tautos dvasine didybe ir stip-

rumu bei teisingojo Dievo pagalba. Jautrūs ir nuotaikingi Ekscelecijos žodžiai apie Lietuvos nelaimės daugelį net pravirkdė. Po pamaldų jau kieme arkivysk. Aragone, pamatęs kiek daug lietuvių, ypač vyrų jį lydį, dar kartą tarė šiltą savo susižavėjimo ir linkėjimų žodį. Sv. Cecilijos choras pasirodė vertu dainų šalies pavyzdžiu. Čia pat T. Marijonų vėnuolyno patalpose buvo draugiški užkandžiai, į kuriuos buvo pakviesti visi bažnyčioje susirinkę žmonės.

Iškilmingas posėdis įvyko puošnioje miesto centro salėje «Consejo de Mujeres» 16.30 val. po pietų. Čia dalyvių susirinko kiek tilpo - per tūkstantį. Po Argentinos ir Lietuvos himnų, Ministras Dr. Grauzinis plačiai nušviečia dabartinį Lietuvos būklę, mūsų tremtinių likimą, tuos dėsnius, pagal kuriuos turi būti atsteigta Lietuvos nepriklausomybė, kviesdamas visomis išgalėmis budėti ir veikti. Kalbėtojas, į kurį su dideliu dėmesiu buvo nukreiptos visų akys, tarp kitko pasakė:

•Padėtis Lietuvoje yra tiesiog tragiška.

Vienas okupantas pateistas kitu, vietoje vieno diktatoriaus kitas. Jokios gi laisvės, jokios demokratijos, net jokios paprasčiausios žmogaus teises gerbiančios santvarkos lietuvių tauta dar nesulaukė. Naujas okupantas pasiryžęs visiškai išnaikinti mūsų tautą; masiniai šaudomi nekalti žmonės, o kiti tremiami Sibiran ir kitur...

(Tęsinys sekančiame puslapyje.)

(Iš 194 puslapio.)

Prez. Trumanas iškilmingai deklaravo, kad demokratijos laimėjo prieš tiraniją ir kad bus įgyvendinta teisinga, padori ir tolerantiška tauta. Nieko kito mes lietuviai ir netrokštame. Mes tik norime, kad Lietuvoje vietoje dabartinės tiranijos viešpatautų laisvė, kad pagal Atlanto Carterio dėsnius mums būtų leista atgauti savo nepriklausomą valstybę, kurioje be baimės visi lietuviai galėtų grįžti ir joje ramiai gyventi. Šie žodžiai ir visa kalba buvo padaryta ypatingo publikos pritarimo.

Ministras pasakė dar malonų šurpuzą, būtent: šaunus Lietuvos patriotas inžinierius Petras Slėnis suteikė «Lietuvos išlaisvinimo Centrai Argentinoje» 3000 pezų auką akcijai už nepriklausomą Lietuvos atgavimą. Tas mūsų tautiešis turįs ir daugiau gražių sumanymų Lietuvos bylai ir lietuviams padėti. Žinau apie inž. Slėnio auką visa salė sutiko smarkiausiai plojimu.

Gerb. Dr. K. Graužino kalbos santrauka yra pat Z. Juknevičiaus buvo parašyta išpažintai. Buvo perskaityti Urugvajaus, Brazilijos, Kolombijos, Rosario, Kordobos, Tukumano, Berisso lietuvių sveikinimai su linkėjimais tėvų žemei kuogreičiausiai išsivaduoti iš azijinės vergijos. Urugvajiečiai, reikšdami savo pritarimą ir prisidėjimą prie «Lietuvos Dienos» prasė Lietuvos Ministro P. Amerikai daryti visus galimus žygius Lietuvai išlaisvinti, Kolombijos lietuvių draugijos pirmininkas St. Sruotis sveikinimo rašte pabrėžia, kad akivaizdoje melagingos prasė propagandos mūsų pareiga yra kartotina pasauliui pareikšti troškimus ir reikalavimus Lietuvos laisvės atgavimui. Kaip viena iš geriausių priemonių yra panašūs «Lietuvos Dienų» organizavimas, viešingai pasiunčiant pareiškimus demokratinių valstybių vyriausybėms. Berisściečiai dėkoto už progą dideliame skaičiuje jiems dalyvauti šioje istorinėje lietuvių šventėje. Buvo ir Rosario lietuvių atstovai.

Tuo būdu šį aktą galima laikyti tikrai visos P. Amerikos lietuvių patriotų pasisakymu. Raštu sveikino ir kai kurie užsieniečiai, Lietuvos draugai.

Sv. Cecilijos choras, gabiam muzikui V. Rymavičiui vadovaujant, pasirodo scenoje su rūpestingai paruoštu patriotinių, liaudies ir savo paties komponuotų dainų repertuaru. Darnios, švelnios, taip savos melodijos visus svajingai nuteikia, užgauna širdies ryšius su brangiąja Nemuno tėvyne. Ypač žavisi iš tolimesnių vietovių atvykę lietuviai.

Kaip tik šventės išvakarėse buvo gautas tarptautinės vaikams globoti sąjungos (Union Internacional de Socorro a los niños) iš Sveicarijos pranešimas apie labai sunkią lietuvių tremtinių vaikų Vak. Europoje būklę,

apie maisto, drabužių ir apavo stovą. Ši sąjunga turi būdų greitai vaikams padėti vaisiais, vitaminais ir rūbais. Apie tai paaiškinus Lietuvos Dienos dalyviams, jų jautrus žmoniškumas tuojau pasirodė praktiškai. Pertraukos metu šiam tiksliui padaryta rinkliava davė per 700 pezų. Bažnyčioje tam pačiam reikalui surinkta 178 pezai. Ponas Ministras pranešė, kad lietuvių tremtinių vaikams sušlepti jau anksčiau jo žinioje surinkta 1000 pezų. Šitoks duosnumo reiškinys P. Amerikos lietuvių kolonijose retenybė.

BALF Argentinos s'vyriaus pirmininko vardu J. Nakutis kvietė padaryti tremtiniams Europoje plačią rūbų rinkimo taktą. Sv. Kazimiero Seserys sutiko duoti patalpas ir prižiūrėti, Ponia L. Graužiniėnė stengiasi prie tarptautinės vaikams globoti sąjungos suorganizuoti lietuvių skyrių. Veikimas, tikimasi turės gerų pasekių, kolonijos lietuviai jau pradėjo aukoti rūbus ir apavą.

Su nepaprastu nuotaikos pakilimu buvo paskelbti ir vienbalsiai priimti P. Amerikos lietuvių troškimai bei prašymai apginti savo tautą nuo sunaikinimo ir atsteigti tikrai laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą. Referentas rašytojas K. Čibiras paaiškino, jog šios Lietuvos Dienos pagrindinis tikslas yra telegramomis ir memorandumu kreiptis į laisvų valstybių prezidentus ir vyriausybes sveikinant su karo pabaiga ir prašant paremti Lietuvos išlaisvinimo bylą. Jungt Amerikos Valstybių Prezidentui Trumanui telegramoje, tarp kito sakoma, jog «lietuvių tauta didžiai dėkinga Jungtinėms Valstybėms už Lietuvos pavergimo nepripažinimą ir taisy, kad jai bus pritaikyti Atlanto Carterio dėsniatai. Lietuviai žino, kad Jungtinės Valstybės pakankamai turi galios įgyvendinti teisingą taktą pagal šiuos dėsnius ir pilni vilties laukia Jūsų Ekselencijos užtarimo Taikos Konferencijoje atgavinti laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą, į kurią be baimės galėtų sugrįžti šimtai tikslėtančių ištremtų ir pabėgusių lietuvių. Negalime įsivaizduoti, kad Lietuva būtų blogiau traktuojama už buvusius priešus ir sešelitus. Maldaujame, neleiskite išnalkinti mūsų tautos».

Tokio pobūdžio telegramos buvo tuojau išsiųstos Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus prezidentams, Sv. Tėvui, Didžiosios Britanijos Ministrui Pirmininkui majorui Atlee, Prancūzijos prezidentui gen. De Gaulle, Kinijos prezidentui maršalui Čangkaičekui, Meksikos, Kolombijos, Perū, Chile prezidentams, buv. D. Britanijos, premjerui Mr. W. Churchill, net P. Afrikos, Australijos ir Kanados min. pirmininkams.

Laisvųjų Europos šalių vyriausybėms yra parengtas platesnis memorandumas prancūziškai, o P. Amerikai ispanų kalba. Jis bus išsiunčintėtas oro paštu.

Perskalčius sveikinimo ir padėkos telegramą inž. P. Slėniui publika sukėlė šiltas (Užbaiga sekančiame puslapyje.)

ISTORINĖ LIETUVOS DIENA PIETŲ AMERIKOJE

(Iš 195 puslapio.)

ovacijos. Tik jo aukos dėka galima išsiųsti tiek daug telegramų.

Verta pastebėti, kad Lietuvos Dieną išgarsino Buenos Aires spauda ir net trys radijofonai. Žymiausias Pietų Amerikos dienraštis «La Prensa» įdėjo net ištisą reportažinį straipsnį, plačiai cituodamas Ministro Dr. K. Graužinio kalbą, teigiamas ir pažymėdamas, kad akte dalyvavo daug publikos. Populiarus rytinis dienraštis «El Mundo» aprašymui už-

dėjo stambiai antraštę: «Lietuviai prašo, kad jų šalis būtų išlaisvinta iš dabartinio pavergimo». Lietuvai visados palankus dienraštis «El Pueblo» aprašymą įdėjo su iliustracijomis. Šventėje dalyvavo ir Vašingtono kat. žinių agentūros (NC) atstovas p. J. Richards. Svečiai pasidžiaugė geru organizacija, menine dalimi ir dalyvių drausmingumu bei kultūringumu. Vienas iš jų pasakė: «Lietuvos Dieną surengė labai laiku. Paskutinis momentas speliuoti į pasaulio sąžinį». Mai, kaip tik už poros dienų Londone prasidėjo svarbi didžiųjų konferencija.

*Koresp.

Poetas Pranas Vaičaitis

Šių metų rugėčio 21 d. suėjo 44 metai kai mirė žymus to laiko lietuvių poetas, gilius patriotas ir karštas pavergtos savo tautos kurstytojas pabūstęs iš sunkaus letargo, Pranas Vaičaitis. Kadangi Vaičaitis gyveno ir dirbo tuo laiku, kuomet lietuvių tautai buvo uždrausta savoji spauda ir jėga brūta maskoliskoji «graždanka», kai ir už maldos knygelę lietuviai buvo tremiami į Sibirą, tai bus visai vietoj, ypatingai patriotiniam mūsų jaunimui nors suglaustai susipažinti su jo mūza.

Prano Vaičaitio mūzoje yra ypatingai ryškūs mūsų tautos gyvenimas XIX šimtmėsio paskutinėje pusėje. Jis dainuoja: «Kur bakužė samanota, kurioje gimiau» nes toloje gimė, nužė, taršta jaunuoio širdimi pamylėto ir tik tos bakužės laimingesnei ateičiai pasikyrė savo jaunas jėgas.

Gyveno Vaičaitis dviejuose pasauliuose. Vienas jų buvo laisvas, kitas nepriklausomas ir antras surakintas, tamsių jėgų pavergtas bei nelaimių gyvenimas. Pirmajam Vaičaitis ir gieda:

•Didžmaris platus orinis,
Vedas kaimenes žvaigždžių,
O ant jo juodos krutinės
Jų nelieka nė pėdų».

Antras pasaulis vien tik:

•Visados vis nauji bėdų
Atneša kožna diena;
Vargu sliekas kūnų eđa,
Sirdyje vis dargana».

Poetas pasirenka vargo gyvenimą, kad sykiu su savo viengendiais tą vargą mažinus, kovojus ir siektus šviesesnio rytojaus. Tame, savo viengendžių vargo gyvenime poetas randa daug tvėpimo, daug grožybių ir viename eilėraštyje, pagautas Lietuvos laukų grožybės, tiesiog į Parnasą leidžia dainuodams:

•Saulė šviečia kuoniškisusia,

Zemė linksminas visa,
Čiulba arba kuolinkmiausiai
Paukščių kaimenė liuosa.

Dalgiai dėska ir linguoja,
Paliai žemę slinkdami,
Sienpiuviai linksmai dainuoja,
Zemę pliką likdami.

O toliau vėl kils judėjimas:
Tarp jaunų linksmų mergų
Kambos, pasakos, eozėjims,
Bemušant iš pradalgijų».

Kuriam lietuviui, kad ir ši trumputė citata nesukelia geržios mūsų Lietuvos vaizdo, taip artimo, taip brangaus mūsų širdžiai. Bet Vaičaitis, kaip ir mums išelviams, geržu Tėvynės mirazį greit paviečia šalta realybė, nuoga tirrovė Poeto sukautytoj ir kankinamoj tėvynėj siunčėjn maskoliskos kartuvės, tenimui Sibirui ir lietuvių podymai Nerčinskio katargo. Vaičaitis kenčia su tais ir didžia me sielvarte sako:

•Kaip nelūdėsiu, kaip linksma būsiu:
Brolis išgrūstas į šalį rusų.
Tarp mažas daiktas, tik už knygelę,
Gudas prakeiktas spaudžia broleji».

Arba vėl apie rusus sako:

•Ir rodės antkritis užliko —
Sugrįžo senas laiks marų
Iur verkė ten, kur pasliko
Takai žandarų prakeik ty».

Tai štai kodėl Vaičaitis verkia skaudžiomis lietuvių ašaromis. «Maskoliai spaudž mus, kaip įmano», sako jis, o kovotojų maža, stoka idealizmo. Liaudis tamsi, žandary įbauginta, kad ir didžiausiam skurde gyvendama į viską pasyviai žūri. Intelligentai sumaskolėję, žavisi šiltomis vietomis ir blizgučiais. Kunigai sulenkėję ir Vienožinskio lūpomis visai ramiai sau dainuoja:

(Tėsinys sekantėme puslapyje.)

POETAS PRANAS VAIČAITIS

(Iš 196 puslapio)

„Man vis taip pat“. Dar dažniau kai kurie jų liepia nesipriešinti maskolių valdžiai. O tas jautrija jauno Pranuko širdį uždega neapnakmo skausmo apmauda ir jis sustingusiems ir nusilenkentiems kruvinai maskolių vergijai viename savo eilėraštyje atsako:

„Bet man ne vis taip pat, ar peikia,
Ar mane laimina visi,
Ar mane giria, arba keikia
Vaikai tėvynės pamokti.

Mau darbą duokli — dirbtį noriu,
O ne „man vis taip pat“ dainuot,
Nors sunkų darbą, bet tik dorų,
Kuriš naudą Lietuvai gal duot.“

Nors ir maskolių naikinamoj, savosios intel gentijos pasyvioje „man vis taip pat“ padėtyje, poetas vis tik nenustoja vilties ir nepasiduoda apatijai. Jis eina sau stiprybės ieškoti į didingąją Lietuvos praeitį. Prisiminęs laikus kuomet Vytauto D didžiojo kavalerija sa vo žirgus maudė Juodoji jūroje, prisiminęs Algirdo bei Kęstutio didingus žygius, jis užsidega ir sparnuota poezija dainuoja:

„O, ūžia švilpia blogas oras,
Ir vėtros medį bando raut,
O narsūs Vytauto bajorai
Pradėjo karan brolius šaukt.

Jau trempia viešąjį kelelį,
Pulka jau eina už pulkų;
O, eik vaikė balnok žirgėlį,
Užstok už garbę Lietuvį!

Toji didinga Lietuvos praeitis, gaivina Vaičiailių tikėjimą, kad Lietuva bus laisva, kad maskoliškoji vergija nėra amžina ir todėl jis sako:

„Nutilo Nemunas — vagoj netrankos,
Nutilo lietuvių karės daina
Ir stygos iš puslėtos dainiaus rankos
Jau krint — šalis mūs vargo apimta.

Bet biko žarija pasišventimo:
Dar jaunuomenė įją atgavins,
Paveikslią bočę, tikrą jį troškima,
Kaip Nemunas pavasarį atims.“

Pasitikėjo Vaičiailis to laiko nedėliu, bet sveiktu patriotinio jaunimo būreliu, kuris baisesio persekiojimo sąlygose dirbo ir neapvytė Tėvynės. Sąlygose, kuriose knibždėtė knibždėto vien maskoliškai enkavedistai, bet ir savį išgamos, parsidavėliai šnipai. Apie šituos šliaužus, daugelyje vietų Vaičiailis taip kalba:

„O jūs barzdotojį galvijai!
Kur jūsų gėda, kur jausmai?

Kitoj vietoj, šituos reptilijas Vaičiailis perspėja:
„Jūs mulčiai išgamos drebėkit,
Jūs brolius mokate p. r. uot,
Į ateitį tik pažindėkit:
Rokunda ar nereikis išduot?“

Apie nebeapatysomai sunęskėjusius išgamas, kokių šiandien turime gausiai, kurie spioję savo Tautai į veidą vergiškai palenkė

sprandus maskoliškos diktatūros lazda, Vaičiailis su širdgėla ir sarkazmu sako:

„Lietuvis išgama, kūną pardavęs
Maskoliams, o dūšių piktiesiems velniams
Sėdėjo degtinės gerai išragavęs
Ir mislino kilpas statyt lietuviams.“

Kaip ir anuo Vaičiailio laiku, mūsų Tėvynę vėl apgaubė kruvinos maskolių diktatūros vergija. Modernūs Kremliaus satrapai privarė Lietuvą puslaukinį azijati, kad mūsų tautą fiziniai išnaikinus. Mes girdim žvagančius geležinius pančius ant brolių kojų, kurie masėmis varomi į Sibiro tyrlaukius, mes girdim mūsų motinų ir sesėčių sukritisų po kryžiumi ir sielvarto skausme laužančių ranyas, dėl barbariškai nužudytą ar ištemptą katarfos darbams į Aziją tėvų, brolių, sėnų ar mylimų bernėlių ir tik todėl, kad jie yra lietu viai, ramfai-ary savo tėvų prakaitu aplaistyta žemę ir jokio pavojaus maskoliams nesudarą.

Už kruvinu prakaitu vargo žmonijų uždirbtus ir lėbujančių komisarių suplėštus grašius samdomi išgamos judošiai, kad tie ardytų patriotines mūsų organizacijas, provokuotų spaudą, šmeižtų mūsų veikėjus ir girtų kruviną bolsėvių despotiją.

Bet ar jau reikia nusiminti. Niekad ne. Reikia dirbti, pasitikti savimi, saugotis papirkty išgamų ir dirbtį. Ypač tau patriotinis mielasis mūsų jaunime, kuriam Vaičiailis tikėjo ir sakė: „Dar jaunuomenė įją atgavins.“

Tu, mielasis jaunime turi būti vertas didžiojo Tėvynės mylėtojo Vaičiailio ainis, o būk tikras, kad gražiosios tavo žemės Lietuvos laisvę atgavinsi. Juo tamsesnė mūsų tautos naktis, tuo žydriau spindi mūsų laisvės idealo žvaigždė. Amžino nieko nėra, taigi ir maskoliškojo imperializmo vergija, kuri jau pasrūvusi puvimo puflais nebus amžina. Dirb- kim ir tikėkim Vaičiailio žodžiams:

„La! spaudžia vokiets ir maskoliai,
Bet mūs jie nepasmaugs,
Nevirto Lietuva ikšiočiai,
Dabar jos niekas nepargriaus.“

Raišių Petras.

PAMATYKIM LIETUVĄ

Buenos Aires, Av. Velez Sarsfield 240, kino teatre „Bristol“, spalio mėn. 7 d. nuo 6 iki 8 val. vakaro bus rodomos p. Gilvydžio lietuviškos filmos. Tad gal ne vienam nuriedės ašara, kuomet pamatysime buvusį Laisvą Lietuvą, jos gražiausios gamtos vaizdus, darbymečius, karuomenę, skautus, karo muziejų, modernųjį Kauną, didingas tautos šventes, eisenas su tūkstančiais vėliavų. Milžiniškas dainų, sporto ir tautinių šokių šventės, Klaipėdos uostą su Lietuvos laivais ir gražią Baltijos jūrą, pasakutines karo naujienas Lietu voje ir kitas įdomybes.

Ši filma ne tik Argentinos, bet ir Urugvajaus lietuviams verta pamatyti.

Yra žalis, kur upės teka
Linksmi tarp girių ūžiančių,
Ir meliai tarp savęs žneka
Prie giesmininkų vieversių.

Ten prakaitas aplieja žmones
Prie vasaros sunkių darbų
Ir prastas aprėdęs marškontis
Apdengia sąnarius visų.

Bet tavo meliai pavalsina,
Kaip tik nuėsi i svečius, —
Ten tavo mylt, valgdina,
Kiek tik daleidžia išteklis,

Ir gražėdies tos šalies merginos*
Ten žydi vis kuonopūkinis ..
Salis ta L i e t u v a vadinasi,
Bet aš — neišai ten buvau.

Atsimenu, kada į guolį
Saulutę prašo vakarai,
Ir gieda lietuvai - varguoliai,
Nes pabaigti dienos darbai....

Kaip tasyk mergos veldą skaitų
Prie rūtų lenkia ikepinčių,
Dainuodamos, jas meliai laisto,
Lelijų skinas žydinčių

Atsimenu, kaip vakars šiltas,
Po vasaros karštos dienos
Ir oras ramunų iplūtas,
Nenoroms trankia prie dainos.

Kaip tasyk varpas sunkiai gaudžia
Ir užgirdėt toll, toll.
Senai jau puvėšdai medžiuos snaudžiai,
Bet pats užmigi negali.

* Kaip upės vandens, mislys teka,
Iđėjor reškiasi galvoj,
Gamtis su tavim rodos žneka:
•Gražu, gražu mūs Lietuvoj....

O, tėviskel, koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai, —
To neišreiškš nė vienas raštas,
Tą pasakys vienai jaunsmai.

Pranas Vaičaitis.

SPAUDOŠ DARBUOTOJAS IR •DARBUOTOJAS•

•A. L. Balsas• 747 nr. straipsnyje •Sava valia ir prievarta• B. K. Algimantas kalbėdamas apie nabėgėlius ir tremtinius, tarp kitro pasako: •Šmeižikas K. Cibiras. Tas pats tingintis darbų dirbti tremtinys• ir t.t.

Aš, asmeniai tiek p. K. Cibira, tiek kitą vadinti •šmeižiku• buv tai •ne šmeižikas Algimantą pažįstu. Nors abu pripuolamai

sutikau ir trumpai šnekeėjau, tačiau iš jų elgsenos ir spaudos darbo apie abu susidariau pilną pažintį. Pažįstu p. Cibiro milžinišką darbą •Lituania entre feugo cruzado•, jų daugybę, kaip pasaulinio mąsto žurnalisto straipsnių Argentinos ir Urugvajaus įtakingiausiuose dienraščiuose, kuriais taip vykusiai gina mūsų pavergtos tėvynės reikalią. Parašyti tokią knygą ir tokią gausybę rimtų straipsnių, tai jau yra didelis darbas ir darbas didelio mąsto žurnalisto. Bet tuose straipsniuose nesu patėmyjęs, kad būtų buvę kas nors šmeižto, nebent pasakytą karti teisybė mūsų tautos priešams (Tas Norkui ir yra šmeižtas. Red.) arba tiems, kurie skelbiai nepriklausomas Lietuvos šalininkais, bet batpažiauja pavergėjams. Taigi, kad p. Cibiras nėra •tingintis darbų dirbti•, pakankamai įrodo jo milžiniški spaudos darbai.

Įdomu gi žinoti, ką padarė ir kokį darbą dirba •ne tinginys• B. K. Algimantas? (Algimantas - K. Norkus parašė Argentineje sapnininką, su sapnu, kineliu, Salomono galvos ir iš delno būrimais. Redak.) •A. L. Balsas• pareiškia, kad stovis už nepriklausomą Lietuvą ir tuo pačiu nekuldirngai šmeižia asmenį, daugiausiai pasidarbuosį Lietuvos laisvei Pietų Amerikoje. Kuo gi prisdėjo prie Lietuvos laisvės darbo? Gal tuo, kad lankydamasis Montevideo, landžioio tūloje atstovų bėje gavimul koncesijų ir lietuviams naujos pilietybės.

Abiejų čia minimų asmenų apsilankymas į Montevideo irgi labai daug pasako. Ant kiek p. Cibiras paliko mašonių, tikro lietuvių patrioto išpūdį, davė švęstai tikrą lietuvišką žodį, tiek p. B. K. Algimantas dia paliko šlykščiausią anekdotą ir dar šlykščesnių rusiškų ir išeiškių.

M. Jukičkielis.

PAIEŠKO

Pabėgęs iš Lietuvos Vytautas Jokubėnas, paieško savo dėdės Petro Sidonio, kilusio iš Peteliškių vienkiemio, Krievėno vals. Biržų apskr. ir gyvenančio Montevideo mieste. Dėl smulkesnių žinių kreiptis •Laisvosios Lietuvos• redakcijon.

Iš Norvegijos yra gautos laiškas pil. Petro Bulkės, kuris paieško savo dėdės Baltų ir Jonų Bulkež. Dėl smulkesnių žinių kreiptis •Laisvosios Lietuvos• redakcijon.

Sekantis •Laisvosios Lietuvos• numeris, kaip metinis išels padidintas ir pajavrintus. Gerbiami bendradarbiai, veiksiai ir skaitytojai prašomi nei dienos nebepuolai su raštais bei kitais, 12-tų •Laisvosios Lietuvos• numerį liečiančiais reikniais.

IŠ LAISKŲ

Amerikos lietuvių savaitraštis «Amerika» lėpina vieno lietuvių pabėgusio nuo bolševikų staibo ir gyvenančio Tirolyje laišką, kuris vaizdžiai purodo lietuvių pabėgėlių gyvenimą ir kaip toki perspaudiname.

«Jei jūs dažnai einate pasivaikščioti krevomis Iansbrucko gatvėmis, neišvengiamai kur nors susitikssite tipišką Alpių gyventoją, firolietiškaip apsisitaisiusį, apžėlusį barzdą ir iš dantų nepaleidžiantį pusės svaro pypliės.

Atidžiai pasidžiūrėkite į jį nežūrint, kad jis eina sunkias krautuvas pasiuntinio pareigas, nežūrint, kad skurdžiai gyvena ir iš kotelės minta, jis visuomet linksmas, visuo net savo likimu patenkintas, nors dirba atvirame ore, pagal siaučiantį ir iki kelių breną per sniegą, arba pavasarį, saulei kępinant, kai mūdusis viesulos sukeltuose dulkių sūkuriuose.

Neį žiemos metu, prie didelio šalčio, su plūta krūtine stovi prie fontano ir atgrubusiomis rankomis plauna vienatiniu savo marškinius, jis su visais ašpauja arba, lėkė vienas, mūnuoja kokią firolietišką melodiją.

Į tą žmogų bežiūrint ir man prisimena laimingos valandėlės iš netolimos mūsų praeities — ir jūs nustebsite, kai pasakysiu, jog laimė dažnai mums nusišypsodavo kaip tik tuo metu, kai ant savo pečių mes nešėm sunkią karą nelaimių našta. Amksčiau gi tos laimės spindulėlių neįsivaždavome. Būdamy vis skundžiamės ir skundžiamės: tai dirbas per sunkus, per ilgos valandos, tai kepenys ne skanus, skrandis nevirškina, tai vėl kad dūnū būtinai neleidžia pailsėti, arba kad mėsos o atostogų per mažą ir panašiai.

Kartą, jau atpūpantys Lietuvoje atėjus, priversti ir vakarais dirbti, mes diskutavome apie valdininko sunkią padėtį, ir už sakau savo bendradarbiui žydėliui:

«Ar žinai, p. L., mūsų likimas nepavydėtoms mes niekuomet nematome šviečios dienečės.

«Palsaukite, draugas M. (tuomet pas mus buvo madoje «draugas» tituluotis) — užverta mano bendradarbis, tuojau pamatysime.

«Ka draugas L., kalbi? — tariau jam nušėpęs, nes jį laikiau rimtu žmogumi ir jo žodžius priėmiau už gryną pinigą. «Jei iki kol laimė mums nesišypsos, tai dabar visai tuo mūsų nusigręžė.

«Klystate, draugas M., — aiškina jis su šypsena veide, bet iš jo akių trykėta gilus susirūpinimas — Dabar kaip tik mums atelna džiaugsmo gadyne.

«Is tamtosios ašų matyti, kad draugas tik kitas bandai nuraminti, o pats savo žodžiais netiki. Tik pasidžiūrėk kas darosi ir patysame mieste. Rūbų krautuvas baigia tušėti. Greit ir su maistu bus tas pats.

«Tame tai ir gludi visa mūsų laimė... — bando aiškinti žydėlis.

«Aš tamtosios šiandien visai nesuprantu, draugas L., — supykęs, nutraukiau jo kalbą.

«Labai papasita, — aiškina jis toliau.

«Kai ištuštės krautuvas ir tomsta pava kėčiūsi pusplikis ir alkams, ar nebūs džiaugiamas, kai gausi duonos pluta ir palakų švarką? O kai ištrūksi iš žvalgų nagi ir gyvas išiesi iš kalėjimo, ar nesijausi laimingiausias pasaulyje žmogus?

Dabar aš supratau, į kur «draugas» L. taiko, ir jo žodžiai priverė mane rimtai susimąstyti.

Greitu laiku p. L. pranašvima pradėjo pildytis. Nebuvo tos dienos, kad mums nenu sišypsotų laimė.

Džiaugsmo mums teikė ne tik pagrindiniai dalykai, kaip išsigelbėjimas nuo mirties, suradimas moisto, bet ir tokie menkniekiai, kaip gauti sutėdijusi adeta sago įsūti arba rasta vėnelė užkūstam paspaudžiai prikalti. Tai mus padarydavo nepaprastai laimingus.

Džiaugėmės karui prasidėjus, džiaugiamės ir jam pasibaigus. Pats rytą keliamės iš savo kieto suolo su šypsena veide, patenkinti, kad perėta nauji žmiegoje kūdimo miegu, kur leidžia valandėlei užmirti dienos rūpečius ir nedateklus.

Laimės valandose dažnai prisimenu buvusį «draugą» L. Dieja karo pabaigos vargšas, nesulaukę Rūdėlių įstumtas į Golgotos taką, jis kuro ir milijonai jo tautiečių, atgal jau nebegrįžo.

Matas Mikas.

Sir A. Ramaswant Mudaliar

Didis kovotojas už Indijos nepriklausomybę, žymus politikas ir ekonomistas. Jis reikalautų anglus tuojau pašalinti.

Apžvalga

Extra

Sekmadienį, spalį mėn. 21 d. s. m. punktualiai 4 val po pietų, «U. L. Kultūros Draugija» rengia grandiozinį popietį tiktai lietuviams, kuris įvyks savo patalpose:

c. Rio de Janeiro 4001. Cerro.

Didele, gražia ir ypatingai linksma programą išpildys Urugvajaus Jaunimo Draugijos «Vyčiai» artistai mėgėjai. Programoje bus lietuvių liaudies dainos, klasikinės muzikos numeriai ir nepaprastai tuokinga komedija: «Moderni Kaimo Moteris».

Valdžios par'dymu, programa bus pradėta punktualiai 4 val. po pietų, todėl gerbiau išvengti prašomi nesivėluoti.

Įžanga visiems nemokama.

VISUOMENĖS DOMEI

Ne be priežasties šis «Laisvosios Lietuvos» numeris išeina suvėluotai.

Tamsiosios enkavedistų jėgos, visomis joms galimomis priemonėmis braunasi į mūsų patriotines išsiviešėjimo organizacijas, kad kenktų joms, mūsų spaudai, žurnalistams, provokavus patriotinius veikėjus ir ardytų tau tų darbą išsiviešėjimo.

Šių tamsių jėgų veikimas ir mūsų draugijos buvęs įžadinimas ir «Laisvosios Lietuvos» administratorius Juozas Babilus su keliais šia žinomis «klasikiniais susipratusiais» buvo pasirengę pakenkti mūsų draugijai ir palai doti «Laisvąją Lietuvą».

Juozas Babilus melagingai buvo apskundęs mūsų draugiją teismui, slapta pagrobė iš spaustuovės mašinos cilindri, saugiai išsi-brovęs spaustuovėn ją ne tik išlaikė per 2 savaites užrakinęs, bet sąmoningai sugriovė surinktus žurnalo puslapius ir sumaišė visų tipų raides, norėjo nutraukti elektros šviesą, su savo dvasios vadu, tūlu niekur apsisotū nerandantiu intrigantu, vaikščiojo po žmones skleidžiamas neteisingas prasimanymus ir atkalbinėdamas nuo draugijos patenžimį, o sykį net prie gatvės durų mėgino užstoti žmones, nuo kurių tvarkingai dabotojai pašalinu, nu sivarėdami savo įstaigon. Ypatingu pamėgimu Babilus juodino ir provokavo mūsų draugijos bei žurnalo veikėjus, o slapta tarėsi su lietuviškais Maskvos ksilingais, kad sugriovus žurnala ir draugijos patalpas įteikus komunistams. Be šito Juozas Babilus surinkęs gana gausiai žurnalo «Laisvosios Lietuvos» prenumeratų, nors pinigų pasiglemžė, bet admi-

nistracijai tyčia adresų nepridavė, kad pasė-jas nepasitikėjimą ir paskui kaltę suvertus žurnalo redakcijai.

Bet tiesa, visuomet paliek tiesa ir šių tiesų teismas išaiškino. Juozas Babilus tapo iš-mestas iš spaustuovės ir galutinai nusikratytas su visa jo sutve, bet jis spėjo pridaryti draugijai nuostolių, sutrugdė parengimų eigių ir suvėlavo šio numerio išleidimą.

Atsiprašydami mūsų gerbiamus skaityto-jus, dėl ne iš mūsų priežasties suvėluoto žur-nalo, mes turim maloniai prašą pranešti, kad toliau «Laisvoji Lietuva» eis normaliai ir bus pajvairinta bei patobulinta.

Būdami eiliniai fabričių darbininkai, bet trokšdami pavergti mūsų tautai laisvės, dir-bam kaip mokam ir galim. Darbam nutrauk-dami savo būtinu poilsio valandas ir nedide-lio darbininkiško uždarbio centus, mes gliaul jaudiam tėvų žemės tragediją ir kiekvieno pa-dorau lietuviu atsakomybę prieš ją.

Mūsų darbas bus pasėmingesnis, dau-giau patarnaus pavergtos Lietuvos laisvei, jei jūs nuosirdūs Tėvynės mylėtojai, kurieji lietu-viai patriotai ne tik Pietų Amerikos, bet ir Šiaurės Amerikos ateisite mums į talką, kas užsiprenumeruodamas «Laisvąją Lietuvą», kas parašydamas ją, patardamas ar kaip kitaip pa-remdamas. Tik taip pat vieninai dirbdami sutrumpinsime kelią, kuris veda į laisvą, ne-priklausomą, demokratinę Lietuvą.

Petras Korkuzas

«Laisvosios Lietuvos» Administratorius.

Arpad E. Craciun

Žymus urugvajietis smulkininkas, kurio smuiko žaivinius akordus girdėsime sekančio sekmdienio, spalį 21 d. popie tyje, «U. L. Kultūros Draugijos» patalpose. Pradžią punktualiai 4 val. po pietų.

PADĖTIS LIETUVOJE

Laikė karo, o ypač užėjus antrai rusų okupacijai žuvo daug daug šeimų su mažais vaikais. Dar daugiau tėvai nesuranda savo vaikų, o vaikai išblaškyti ir išsūdyti tėvų. Išlikusieji gyvatis, daugumoje nuostojo savo pastogės ir kenčia alkį bei skurdą. Basi ir pusnuogii vaikai vaikšto būreliais ir ieško prieglaudos, pastogės ir maisto. Bendrai, kur nepažvelgsi visur skurdas, kančios ir ašaros. Kruvinieji okupantai, žydėjusiai Lietuvai kokius padarė nuostolius, kokias atnesė nelaimės ir skurdą, aprašyti neįmanoma.

SIAUBAS LIETUVOJE

Iš patikimų šaltinių gavome žinių, kurios savo apie baisy okupantų siautėjimą Lietuvoje. Vėl prasidėjęs masinis tremimas į Sibirį. Strajojantieji NKVD banditų pulkai pradėjo deginti miškus išskodami «fašistinio elemento». Daug miškų visai išdeginata.

MIRĖ BOMBARDUOJANT

Lietuvos Pastulintinybės Pietų Amerikai sekretorius p. A. Grišonas gavo žinių, kad jo sesutė Grišonaitė kuriu su savo vyru mįnora Grincevičium žuvo Drezdeno stoty nuo lėktuvų bombų. Ten tokia pat mirtimi mirė apie 60 kitų lietuvių. Tautiečiai Grišonai reikiame nuoširdžią užuojautą. Pranešėjas pažymi, kad apie p. Grišono šeimos padėjimą jį «užinojė» iš žurnalo «Laisvoji Lietuva» Prancūzijoje.

NORĖTŲ ATVAŽIUOTI

Tūkstančiai po visą Europą be tėvynės išblaškyti lietuvių, gresiant badui, ligoms ir bolševizme pavojui, norėtų atvažiuoti į Šiaurės ir Pietų Ameriką. Deja, kol kas nėra ne tik normalaus susisiekiimo, bet ir vizas gauti neįmanoma.

ĮDOMUS LAIŠKAS IS EUROPOS

Vienas žymus lietuvis iš Prancūzijos liepos 10 d. parašė ilgą laišką į Buenos Aires, kuriame sakoma, kad dabar Vokietijoje esą apie 350.000 lietuvių, iš jų apie 100.000 mūsų tautiečių bolševikų okupuotoje dalyje. Kokia yra lietuvių padėtis rusų zonoje? Laiško autorius rašo: «Iš atbėgusių pasakojimų, nėra gera Administracija ten pastatyta komunistinė vokietka, kuri suvaldauja. Dar labiau suvaldauja raudonoji armija».

Mūsų emigrantų būklė anglų ir amerikiečių pusėje tuo tarpu esanti ne pati blogiausia. Čia veikiančios net lietuviškos organizacijos, kai kurios įstaigos, Raudonasis Lietuvos Kryžius. Maisto čia dar esą galima kiek gauti iš vokiečių buvusios kariuomenės sandėlių, bet blogai tai, kad «daugelis lietuvių liko išstumti iš darbo, kai kurie jau ir be pinigų. Dar kiek lengviau darbo susirasti žemės ūkyje».

Visuomeninis darbas gana gyvas. Veikia nemažai lietuviškų pradžios mokyklų, organizuojamos dvi gimnazijos ir viena kunigi semenarija. Numatomas išleisti laikraštis.

Toliau rašoma, kad mūsų emigracijos padėtis Vokietijoje esanti liūdna ir net tragiška todėl, kad bijojami vėl patekti į bolševikų rankas.

«O juos gražinus į Sovietų Sąjungą, žinoma, visų laukia tikroji mirtis arba, geriau sū atveju, ištreimimas sunkiešfems darbams į Sibirį... Be to, Vokietijoje jų laukia nedarbas ir badas».

Dėl šių priežasčių mūsų tautiečiai iš Europos ypač iš Vokietijos, norėtų atvykti į Jung. Amerikos Vnstybes ir Pietų Amerika.

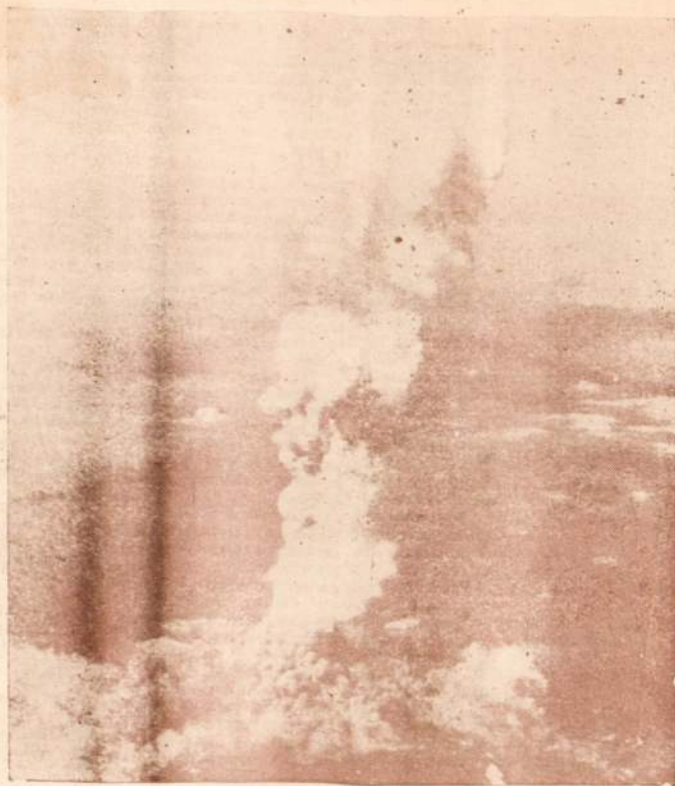
MŪSŲ MIRUSIEJI

Gauta žinių iš Lietuvos, kad eidamas 84 metus amžiu, gegužės 30 d. Mariampolėje pasimirė arkivyskupas Pranciskus Karevičius Garbingas senelis, pirmas vyskupas, kuris lietuviškai įsulenkęs į loiko Kauną ir laimino pirmuosius karius savanorius nepriklausomybės kovose.

Neseniai taip pat pasimirė rašytojas beletristas ir dramaturgas Kazys Puida. Gana ilgą laiką Puida buvo faktinuoju redaktoriu pirmojo lietuvių dienraščio «Vilniaus Žinics».

VĖL DEPORTUOJA

Stockhomo žinios praneša, kaų Sovietų Sąjungos okupuotame Pabaltij padėtis darosi tikrai trogiška. Vietos gyventojai deportaci ja eina pilnu tempu. Deportuojama neatsižvelgiant nei į užsiėmimą, nei į amžių. Naktimis, kruvinieji enkavedistai medžioja žmones nuo 14 iki 70 metų amžiaus. Per 20% sudaro moterys. Visi žmonės pusnuogiai išvaromi iš namų, atskiriami tėvai nuo vaikų ir vienii laikinai uždaromi į kalėjimus, o kiti tiesiai vežami Rusijos gilumon.

KADA ATOMINĖ BOMBA SPROGO

Atominė bomba pirmą sykį buvo išbandyta ir išsprogdinta siemet liepos 16 dieną. Tai atsitiko Naujosios Meksikos tyrlaukiuose, kur aplink per išisas mylias negyvena joks žmogus. Atominei bombai sprogdinti nakties tamsoje, kalnai už trijų mylių nušvito taip afskiai kaip diena. Du vyrai, kurie buvo kontrolės bokšte už penkių mylių, buvo patrenkti ant žemės. Kitas plieno bokštas, prie kurio buvo prikabinta bandomoji bomba, tiesiog garuote išgaravo per sproginą.

Prie to bandymo buvo gen Farrell pasakė: „Joks žmogaus padarytas daiktas niekada nėra turėjęs tokios jėgos“.

•Bombos sproginio šviesos negalima žodžiais apsaityti. Visa apylinde nušvito kalis

sykius stipriau, negu vidurdienio saulėje. Šviesa buvo auksinė, purpurinė, violetinė ir mėlyna. Ji akinančiai nušvietė apylinčės kalnų viršūnes, tarpekius ir rikardžius. Už 30 sekundžių po sproginio pirmas spaudimas smarkiai smogė į žmones ir daiktus. Beveik sykiu pasigirdo stiprus, nutestas ir šturpus kriokimas. Nuo bombos sproginio buvo jaučiamas žemės drebėjimas net 250 mylių atstume. Atominė bomba nemetus ant Japonijos uosto Hirošima, 40 000 pėdų miestas įlūke į orą ir išdidūs Azijos grobikai atsiklaupę paprasė taikos. O kai ji bus užmesta ant kupros paskutinei imperialistinei diktatūrai, tikrai tuomet įvyks pastovi taika ir Lietuva atgaus savo laisvę.

Norintiems Vykti Amerikon Taisyklės:

(Tęsinys.)

politinių ryšių ar veiklos.

16. — Jei svetimšalis gyvena karo srityje, ar jis gali gauti leidimą emigruoti, ir ar, bet kokiu, pasirengimai kelionei padaryti?

17. — Ar svetimšalis bet kada buvo nuteistas dėl kokio nusikaltimo, politinio ar kito? Jei taip, tai nurodyti datą, vietą ir nusikaltimo bei bausmės pobūdį.

18. — Ar svetimšalis bet kuomet yra buvęs nariu šių politinių organizacijų? (atsakyti taip ar ne: a) komunistų b) anarchistų c) bet kokios grupės, skelbiančios valdžios nuverti-

mą jėga.

19. — Ar svetimšalis, bet kada anksčiau yra gyvenęs ar lankęsis Jungtinėse Amerikos Valstybėse? Jei taip, tai nurodyti datas.

20. — Kur svetimšalis mano gyventi, jei būtų įleistas į Jungtines Amerikos Valstybes?

21. — Kuria profesija ar darbu svetimšalis numato verstis, jei būtų įleistas į Jungtines Amerikos valstybes?

22. — Nurodyti vardus, adresus ir pilietybę visų asmenų bei organizacijų suinteresuotų, kad svetimšalis būtų įleistas į Jungtines Amerikos Valstybes.

☪

Iš kairės: Mr. Clément Attlee, Didžiosios Britanijos premjeras, Harry S. Truman, Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentas ir totalitarinės Rusijos diktatorius Stalin, nusifotografavę istorinėje Potsdamo Konferencijoje, kurioje buvo iškiltas ir Lietuvos klausimas, svarstant bolševikų bazės teises Karaliaučiaus uoste bei jo zonoje.

LIETUVIS URUGVAJUJE

JAU ARTI METINĖS

Sekantis, arba 12-asis «Laisvosios Lietuvos» numeris bus metinis. Kaip redakcija, taip ir draugijos valdyba yra pasirengę šias metines atžymėti, kaip laikas ir galimybės pavelyja. Sekantį numerį manoma išleisti žymiai padidintą, gausiau iliustruotą, atitinkamo turinio ir savo tikslų bei rūpesčių platesniu apibūdinimu. Pati draugija mano surengti savo patalpose specialų parengimą, kad šituo svarbiu reikalu pasidalinus su kalonija. Bus platesnis pranešimas «Laisvosios Lietuvos» reikalais, lietuvių dainų bei muzikos koncertas ir kiti įvairumai. Laikas ir smulkia programa bus atskirai pranešta.

Tokio užsimojimo pasisekimui, labai reikalinga geros valios lietuvių patriotų pagalba. Redakcija, dėl šito nuosirdžiai prašo savo gerbiamus bendradarbius, skaitytojus ir draugus, kad jie paskirtą valandą laiko ir parašytų metiniam numeriui. Tik pasidalinę nuomonėmis, pareiškę kas taisytina, kas didintina, «Laisvąją Lietuvą» padarysime tobulesnė, įdomesnė ir gyvesnė, kurioje pilnai atspindės pavergtos Tėvynės kančios ir mūsų rūpesčiai ją geibėti. Tegul «Laisvoji Lietuva» taip klaukiai tamsioj Lietuvos naktyje bus toji šviesa, kuri rodis kelią į jos laisvę.

Redakcija.

GRAZIAI MINĖJO «LIETUVOS DIENĄ»

Rugsėjo mėn. 8 d., tradicinę mūsų Tautos Šventę, Urugvajaus lietuviai katalikai šią šventę minėjo sekmadienį 9 d. rugsėjo su ypatingu susikaupimu. Savo lietuviškose pamaldose dalyvavo žymiai atkaitingiau negu paprastais sekmadieniais. Nuosirdžiai giedojo įvairias lietuviškas giesmes. Beveik visiems riedėjo sąsaras giedant Marijos giesmės posmą: «Palengvink veigiją, pagelbėk žmonijai, išgelbėk nuo priešų baisaus»... Kolonijos kapelionas turinąs ir religiniai patriotinis pamoks las savo klausytojus nuteikė optimistiniais. Minėjimą užbaigė visi energingai sugiedodami Tautos Himną.

Rep.

KOLONIJOS KAPELIONAS PAS MINISTRĄ

S. m. rugpjūčio 20 d. Urugvajaus Vidaus Reikalų Ministras J. E. Dr. Juan José Carbajal Victorica priėmė audiencijoje mūsų kolonijos kapelioną Gerb. kun. Stanislovą Grigaliūną. Audiencija tęsėsi per valandą laiko. Ponas Ministras žingėdavosi Lietuvos kolonija Urugvajuje ir bendrai Lietuvos ateitimi.

Jis yra Nepriklausomos Lietuvos šalininkas. Tegyvuoja Lietuvos Prieteliai!

PABĖGĖ NUO «IŠLAISVINTOJŲ» PAIESKO GIMINIŲ

Žemiau talpinam lietuvių, spėjusių pabėgti nuo bolševikų siaubo paieškojimus, kurie nori susitrašyti su savo giminėmis gyvenančiais Urugvajuje. Suinteresuoti ir norintieji gauti smulkesnių žinių prašomi kreiptis «Laisvosios Lietuvos» redakcijon, kasdien nuo 7 val. vakaro.

P A I E S K O:

Alfonas Ramanauskas paieško savo tetos Adelės Padolskaitės - Bakšienės, kilusios iš Virbalio ir gyvenančios Urugvajuje.

Vincas Kasperavičius paieško savo tetos Stefanijos Česnaitės, kilusios iš Kražių ir gyvenančios bei vedusios Urugvajuje.

Mykolas Romanuskas paieško savo žmonos pusseserės Elenos Horintaitės, kilusios iš Sveikšnos ir gyvenančios Urugvajuje.

VĖL KULTŪRINGAI IMA DIRBTI

«U. L. Kultūros Draugija» atlaikius didelius paleckininkų puolimus, kurie buvo pasiūvę užgrobiti jos patalpas ir sutrugdyti «Laisvosios Lietuvos» leidimą, dabar vėl ima ramiai dirbti. Rugsėjo 30 d. draugija jau turė jo lietuvišką popietį, kuris sutraukė ypatingai gausų rinktinės Urugvajaus lietuvių visuo menės būrį, šeimynų ir jaunimo.

Buvo pavyzdinė tvarka, skambios lietuvių dainos ir linksmūs jaunimo šokiai nusitęsė iki vėlyvo vakaro. Svečiuose jautė ypatingai lietuviška nuotaika, o dauguma reikė pasitenkinimą, kad draugija nusikratė bolševikiškai nihilistinės traužnos ir išgelbėjo vienintelę Urugvajaus lietuvių patriotinę įstaigą nuo raudonųjų kislignų.

Draugija turi dažniau daryti tokius lietuviškus popiečius, o švarioji lietuvių visuomenė visomet juos rem.

Kasabietis.

MŪSŲ BIZNIERIAI

Mūsų draugijos veikėjas, gerb. Petras Evovlucikas greta savo biznio statosi dar vienus mūro namus ir garažų o kasabietis gerb. Jonas Pinkevicius savo biznį iš Kasabos mano perkelti į Cerro. Taip pat statosi mūrinį namą mūsų skaitytojas biznierių, gerb. Pranas Stanevičius. Elektros įren žimų įmonų centras, gatvė San José 1088 atidarė žinomas mūsų visuomenės veikėjas, gerb. A. Kausinis.

PATALPINTA SANATORIJON

Lietuvaitė, p. lė Kazė Kausinytė jau kuris laikas kaip išvykusi į džiovininkų sanatoriją «Colon». Lietuviai aplankykit ligonę.

Lietuviai Argentinoje

NEPAPRASTAI PASISEKĖ

„Lietuvai išlaisvinti Centras Argentinoje“ su Lietuvos Ministru Dr. K. Graužiniu priešakėje, sekmadienį, rugsėjo 9 d. š. m. surengė „Lietuvos Dieną“, kuri visais atžvilgiais grandioziniai pavyko ir sutraukė milžinišką miną lietuvių bei kitataučių Lietuvos draugų. Be didelės ir turiningos programos, buvo priimtos rezoliucijos Lietuvos Nepriklausomybės reikalui ir pasiūstos atsakingiems valstybių vyrams.

Rep.

To minėjimo išsamų aprašymą taip pat rasite atskirai. Redakcija.

POZITYVUS DARBAS

BALF Argentinos Skyrius jau galutinai susitvarkė ir pradėjo realią darbą, tai yra rinkimą drabužių, avalinės bei kitokios pagalbos, kurios taip laukia, kaip pavergtoji Lietuva, taip ir nuo raudonųjų banditų pabėgę lietuviai.

Rep.

IŠVYKO KORDOBON

BALF Argentinos Skyriaus* pirmininko pareigas einąs, žinomas mūsų visuomenės ir spaudos darbuotojas, gerb. Juozas Nakutis trumpam laikui išvyko į Kordobą. Grįžęs iš Kordobos p. J. Nakutis mano vykti į Montevideo visuomeniškaus bei kitais reikalais.

Kmis.

PERSIRĖLĖ K. KLIAUGA

Žinomas spaustuvininkas ir periodinio laikraščio „Žinios“ leidėjas p. K. Kliauga, su spausuve ir redakcija, šiomis dienomis persikėlė iš Avellandos į Banfield.

L.

ČERVONCAI VEIKIA

Argentinos lietuvius nustebino, paskutinėmis dienomis „A. L. Balsas“ taip umi negirdėtų šmeižimų ir norikiškų provokacijų taktika. Juodinami ir provokuojami žmonės, kurie atvirai ir energingai gina Lietuvos Nepriklausomybę. Pakankamai čia žinoma, kad tai veikia judo skatikai, nes neseniai tolos „Balsui“ artimos ponitės inkognitai išvyko Urugvajun ir joms grįžus „Balsas“ pradėjo savo veiklą. Kiek ši taktika bus sveika pačiam „Balsui“ greita ateitis išsiskins.

VIEŠA PADĖKA

Berisso „Mindaugo“ draugija reiškiamie viešą padėką „Susivienijimo Lietuvių Argentinoje“ Centro ir Skyrių Valdyboms, už suorganizavimą skaitlingos ekskursijos į Berisą. Taip pat vaidintojams, už gražaus veikalo menišką suvaidinimą, Sporto Klubui, už įdomius ir artistiniai atliktus sporto numerius scenoje, kurie Berisso lietuviams paliko žavinčią atmintį. Visiems sveikiams, už malonų ir draugišką atsilankymą, tariame lietuvišką ačiū.

„Mindaugo“ Draugijos
Pirmininkas (—) P. Ražanskas.
Sekretorius (—) J. Kepalas.

PAGAVO GRANDE

Gerai pažįstamas Berisse, kaip rimtas lietuvis, p. Antanas Sarafinas ir p. Iė Albina Einoraitė, neseniai išlošė 2-ą premiją po 10.000 pezų. A. Sarafinas jau nusipirko namus, o p. Iė Einoraitė pasidėjo bankui.

S. D.

PAKEITĖ VAIZDĄ

Laikė trijų mėnesių užsitęsusių frigidžių streikų, Berisso mindaugiečiai nesėdėjo rankas sudėję. Jie tą laiką panaudojo savo nuosavybės tvarkymui ir lietuviškos talkos būdu ją remontavo, taisė bei gražino. Prabėgus streikų laikui, jų nuosavybė arba patriotinės Berisso lietuvių visuomenės kultūrinė tvirtovė įgavo visai kitą vaizdą. Dabar min daugiečių patalpos gali drąsiai konkuruoti savo išvaizda, su vietinių kultūrinėmis įstaigomis bei klubais.

S. S.

PATĖŠKO

Pasitūnybė prašo atsiliepti pil. Aleksandrą Sevačanską. Jį patėško jojo sūnus Kazys Savačanskas. Smulkesnių žinių tuo reikala gali gauti pats suinteresuotasis, arba kas pažįsta Pasitūnybės raštinę, calle Pampa 4174, Buenos Aires, kasdien nuo 10 iki 15 val., išskyrus šventdienių.

LAUKIAMA DAUG LIETUVIŲ

Argentinoje plačiai kalbama, kad netolimoj ateityje į Buenos Aires atvyks per 20.000 lietuvių, spėjusių pabėgti nuo bolševikiškojo pragaro. Jų tarpe esą daug žymių vyrų ir moterų. Jų tarpe taipgi bus daug giminių bei pažįstamų, kaip Argentinos taip ir Urugvajaus lietuviams. Tai bus gyvi liūdininkai apie komunistinio pragaro baisybės ir kurias įstamė mūsų tautą ir kurias perša čia gyvenantieji mūsų išgamos.

Koresp.

«Juozas vaiske netarnavo,
Bet maršalo činą gavo.
Už tai cigaretą rūko,
Ieško naujo Adolfouko.

Diktarūra po paraliuzm —
Mano būti greit karalium
Popus bei šnipus vaisyti —
Visus ruskius pedaryti!

— Sveikas Raule. Kas atsitiko, kad senatvę su daina linksmini?
— Linksminium ir tu, jei taip gerai tau tropytus, draugas Rūke.

— Tai gal biznį ar razdobloną sugnavai?
— Kas tau davė. Da geriau išėjo. Vienas nulaisvintos Lietuvos diplomatas, Kackelis Smugelman man išaiškino, kad maršalų maršalų greit karūnavosim viso pasaulio imperatorium, o aš kaip Mikalojevišką žainierius, tai jo pily gausiu aukštą slūžbą.

Antras dalykas, tai mes nesena minėjom Desgrasiados revkomu 5 metų sukaktį arba džiaugsmą, kad šviesiausi ruskiai su pusiau laikiniais azijalais nulaisvino Lietuvą.

O kad tu būtum matęs kas do šventė buvo, kiek svieto ir žmonių, kokie pamokslai, dainuokos, kazoko šokimas, kokia mūsų raudonoji aristokracija, ogi mergos. Tai mergos, o ne kastrilucinos, kaip tu Rūke mėgdavai vis šidintis. Sakau tau, kad ir Bukinhamo rāmū galėjo mums pavydėti.

— Girdėjau Raule, kad būrelis rusų, armenų, žydų ir keli lietuviškos visuomenės-padugnės susirinkot vergiškaai pagarbinti raudonajį imperializmą ir padėkoti Kremlio sūtrapams, kad šlykščiausiu smurtu pavergė Lietuvą, išplėšė lietuvių turta, šimtus tūkstančių lietuvių sušaudė arba ištrėmė mirti baisiajame Sibire, ir visos valstybės vietas pasodino rusus, įvedė rusų pinigūs, rusų kalbą ir kruvinią rusų NKVD policiją. Jūsų tik pasigailėti galima. Asilas ir tas priešinas kai nebepaveža vežimo, o jūs dėkojat ir bučiuojat vergijos luzdą.

— Duok pakajų Rūke. Juk toje mūsų šventėje buvo daug aukštų asabų, tai tu rokuoji, kad jie durni ir bučiuos luzdą.

— O kas gi tenai buvo? Nei vieno doro ir rimto lietuvio tenai nebuvo.

— Netaisyk niekų Rūke. Tenai buvo daktaras, buvo učitelius ir keli kiti perkulščikai, buvo pats Arielkinas ir jo pamokinikas Merzavec Kopeikolubov. Vot tai šie ponai draugai mus ir linksmino ir programą sudarė.

— Kravinos, visokių tarptautinių šarlatanų diktatūros garbinimą negalima laikyti programa, pons Raule.

— Na, tik tu klausyk. Po durnos ir stenančios Vaikucko zaunos išėjo draugas daktaras ant bučkos ir veršiškaai sumykė: «Tegyvuoja maršalų maršalas, tegyvuoja herojiškų maskolių nulaisvinta ir jiems priklausoma Lietuva! O kai daktaras pasitursinęs pabučiavo raudoną padurką, tuomet

draugas učitelius suriko: «Kožočok Matvej». Tuomet keli vaikai, ruskiš gaidžiais išsivinėtom rubaškom pašėlo šokt raudonajį kazoką. Vairliulis Kakarikas dirigavo, učitelius dainavo, daktaras mykė, as. Veronika Nečistata, Anelė Varjatka, Janinka Bekelnaitė, Zoska Nedžiaugšlaitė, Varvanosė Mužikaitė, Šmikas Radikas, Akimas Bikišukas ir da keli draugai taip pat šokom. Draugs Arielkinas tik dyvojos ir sakė: «Iš tokių replitijų gana». O nulaisvintos Lietuvos diplomatas Kackelis Smugelman taip susijaudino, kad nejučiomis suriko: «Tata mama, šraj gevali!»

Tai vėl, kokią programą mums ištaisė mūsų ragožium: persivertę daktaras su učitelium. O ar tai nėra kultūros darbas ir ar jis negali duot pažytiko nulaisvintai Lietuvai? Jei taip nieko rimto nebūtų, tai pats Arielkinas nebūtų mus apdovanojęs. O dabar jis Desgrasiados rev.comui davė vyno garnačo bonką, o man kebračiaus kvortą.

— Tu Rauluti čia minėjai apjė daktarą, kuris išmokinę vaikus rusko kazoko pa šokti. Kas jis tokie?

— Smulkiai tau negaliu išklumočyti, bet žinau tiek, kad Argentinoj ėjęs komunistinis «Kytojus» rasė, kad jis vaikščiojęs su Suvalkių paršus čystydamas ir taip išėjęs daktaro bei komunistu uokslą, o raudoną padurką bučiuoti jam buvo iš namų įsakyta. Kai učitelium, tai jau norėjom išmesti, bet kai jis atsiklaupęs pabučiavo Kopeikolubovui skverną, atsižadėjo socialdemokratų, išmokė vieną posmą kazoko, tai dar palikom. Jis labai slugina prie červonco ir mano diplomatu būti, bet jis labai apsirinka. Aš apie juos susirinksiu smulkias žinias ir kitą sykį papasakosiu. Dabar turiu skubėti ir namų statymo posėdį. Fain biznį darom. Papasakosiu vėliau.

— Drosk Rauluti. Lauksiu kol man papasakosi apie namų statymą ir savo raudonuosius aristokratus.

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8-18-05

Moterų ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybėlių valymas ir reformos. Kostiumų ir paltų išvertimas. Lietuviams nuolaida.

ADOLFAS KAUSINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Soties teises.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus. Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. San José 1088

Telefonas: -- 8. 79 - 56. —

Kaunas

Pieninė ir Alinė

Andrius Aleksas

c. Bogotá 4001, esq. Bèlgica
CERRO.

Visuomet švieži produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

LIBRERIA

ESAS

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartolinas, ceifan ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys. Atvirutės, albumai. Užsakymus siunčiam ir paštu. Privaži transvija: 7. 0 12 ir 61.

Arenal Grande 2535

Tel. — 27755. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfus Česna

— Radio Technikas —

Gamina radio aparatus ir taiso senus, rūpestingai ir prieinamomis kainomis. Paruoša ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso: 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė - Bar — Almasenas
calle Berna 1860,

V. Pa del Cerro

Telefonas: — 22. 11 94. —

Kamieno perdirbimo ir kitkvienu parinklavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai, ekonomiškos kainos, skubus ir sąžiningas patarnavimas. Mėgstama Ceros lietuvių užėiga.

PROVISION

Vilnius

JONO ir ONOS
SCESNULEVICIU

calle Vizcaya 4149 esq. Berna.
Cerro.

AR ZINOTE KĄ RASO

“KELEIVIS”

AR ZINOTE, kodėl vieni ji geria, kiti kelia, bet visi mėgsta ji skaityti?

„KELEIVI“ žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybę skelbti

Zmonių mulkingoju ir apgavikus įsiai lupa be jokio pasigallėjimo.

Be to, jame rasi visokių patarimų, pamoklų, nių, gražių eilių, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik \$2.50 metams.

Adresas toks:

“KELEIVIS”

656 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00 36

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama
gera prekė, ekonominė kaina ir skubus
bei mandagus patarnavimas.

foto arte
Esba

GRECIA 3432 - CERRO - Tel: 22 10 54

Čia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

Rūbų Siuvykla

JUOŽAS MIKALAJUNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA
MONTEVIDEO

Visi lietuviai siuvasi drabužius tik čia,
nes randa garantuotą darbą ir nebrangiai.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico
Aluminio y Herrajes en General.
Sección Mecánica y Estampados.
Matrices de Todas Clases.
Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Malinos de Roffo 475-

Teléfono 22-53-05

MONTEVIDEO

IMPERIAL

GARINĖ RŪBŲ VALYKLA

Rūbų išvalymas su šlia "Duplex" s s
Sermeņu rūbai. Dažymas ir reformav
skrybėlių ir kostiumų. Neimtomos už
mas skylių bei perplėsimų. Lietuv
nuolaida: tik \$150 kostiumo išėj
ir išrosymas.

Centralinis Namas:

Calle EJIDO 1241. Tel. 91-9-10

skyrčius ir dirbtuvės:

Avda. BRASIL 3092 MONTEVIDEO

Joyería Orient

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brang-
akmenis, fanlazijas, auksa išdir-
tinius su įrašais vardų. Taiso lai-
krodžius ir papuošalus.

SARANDI-644 - MONTEVIDEO Tel. 8-05

Restaurant y Pensió Sean Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams
atvažiuojantiems iš Argentinos. Svei-
kas valgis. Svarios lovos pavieniam
ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Teléfono: 8-39-05